

WHAT DOES MATZAH SYMBOLIZE?

(1) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קנח

והמצוה הקנ"ח היא שצונו לאכול מצה בליל חמשה עשר מניסן יהיה שם כבש הפסח או לא יהיה. והוא אמרו יתעלה (בא יב) בערב תאכלו מצות. ובביאור אמרו (פסחי קכ א מכילי) בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה. וכבר התבאר בפסחים (כח ב) שאכילת מצה בלילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות. והנה התבאר משפטי מצוה זו במסכת פסחים:

(2) רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה א

מצות עשה מן התורה לאכול א מצה בליל חמשה עשר שנאמר + שמות י"ב+ בערב תאכלו מצות, בכל מקום ובכל זמן, ולא תלה אכילה זו בקרבן הפסח אלא זו מצוה בפני עצמה ומצותה כל הלילה, אבל בשאר הרגל אכילת מצה רשות רצה אוכל מצה רצה אוכל אורז או דוחן או קליות או פירות, אבל בליל חמשה עשר בלבד חובה ומשאכל כזית יצא ידי חובתו.

(3) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה נו

והמצוה הנ"ו היא שצונו לאכול כבש הפסח ליל חמשה עשר מניסן בתנאיו הנזכרים והוא שיהיה צלי ושייאכל בבית אחד ושייאכל עם מצה ומרור והוא אמרו יתי (בא יב) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו. ואולי יקשה עלי מקשה ויאמר למה תמנה אכילת פסח מצה ומרור מצוה אחת ולא תמנה אותם שלש מצות

(4) שמות פרק יב

(ז) וְלָקַחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבְּתִימִים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ (בְּהֵם) (ח) וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלֵילָה הַזֶּה צָלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ:

(5) שמות פרק יב

(יז) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם) (יח) בְּרֹאשׁוֹ בְּאֶרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב) (יט) שְׁבַעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבֵתֵיכֶם כִּי כָּל אֶחָד מִחֻמְצָת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ) (כ) כָּל מִחֻמְצָת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת:

(6) שמות פרק יב

(כג) ועבר יקנז לנגף את מצרים וראה את הים על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יקנז על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף) :כד) ושמתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם) :כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן יקנז לכם כאשר דבר ושמתם את העבדה הזאת) :כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם : (כז) ואמתם זבח פסח הוא ליקנז אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו :

(7) דברים פרק טז

(א) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליקנז אלהיך כי בחדש האביב הוציאך יקנז אלהיך ממצרים לילה) : (ב) וזבחת פסח ליקנז אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר יקנז לשכן שמו שם) : (ג) לא תאכל עליו חמץ **שבעת ימים** תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך) : (ד) ולא יראה לך שאר בכל גבלך שבעת ימים ולא יליו מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר) : (ה) לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך אשר יקנז אלהיך נתן לך) : (ו) כי אם אל המקום אשר יבחר יקנז אלהיך לשכן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים) : (ז) ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יקנז אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך) : (ח) **ששת ימים** תאכל מצות וביום השביעי עפרת ליקנז אלהיך לא תעשה מלאכה :

(8) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קכ עמוד א

תניא כוותיה דרבא : +דברים טז+ ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך, מה שביעי רשות - אף ששת ימים רשות. מאי טעמא - הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. יכול אף לילה הראשון רשות - תלמוד לומר על מצת ומררים יאכלהו. אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים - מניין? תלמוד לומר בערב תאכלו מצת - הכתוב קבעו חובה.

(9) שמות פרק יב

(יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחדש בערב :

(10) רמב"ם הלכות חמץ ומצה נוסח ההגדה

הא לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך לפסח ייתי ויפסח, שתא הכא לשנה הבאה בארעא דישאל, שתא הכא עבדי לשתא דאתיא בני חורי.

(11) רמב"ם הלכות חמץ ומצה נוסח ההגדה

רבן גמליאל אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, פסח, מצה, ומרורים.

פסח שהיו אבותינו אוכלין בזמן שבית המקדש קיים על שם מה, על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, שנאמר + שמות י"ב+ ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו.

מצה זו שאנו אוכלין על שם מה, על שם שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם מיד, שנאמר + שמות י"ב+ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם.

(12) תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק ח הלכה כא

פסח מצרים נוהג כל שבעה פסח דורות כיוצא בו ר' יוסה הגלילי אומ' אומ' אני שלא נאסר חמץ במצרים אלא יום אחד שני לא יאכל חמץ היום

(13) רמב"ן שמות פרק יב פסוק לט

(לט) וטעם ויאפו את הבצק - שאפו אותו מצות מפני המצוה שנצטוו שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמצת ונכרתה. ואמר כי גורשו ממצרים, לומר שאפו אותו בדרך בעבור כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה לאפות אותו בעיר ולשאת אותו אפוי מצות, ועל כן נשאו אותו בצק ומשארותם צרורות בשמלותם על שכמם, ומהרו ואפו אותו טרם יחמץ בדרך או בסכות, כשבאו שם לשעה קלה כדברי רבותינו (מכילתא כאן):

(14) ב"ח אורח חיים סימן תעב

דלגבי השמש הוי דיעבד אבל שאר כל אדם יסב לכתחלה כל פעם שאוכל מצה דכל האכילה של המצה אפילו אוכל הרבה הכל הוא מצוה אחת ויותר טוב שיהיה כל אכילתו במצוה וכהאי גוונא כתב הרמב"ם בפרק ז' (ה"ח) וז"ל ואימתי צריך הסיבה בשעת אכילת כזית מצה ובשתיית ארבע כוסות האלו ושאר אכילתו ושתייתו אם הסב הרי זה משובח ואם לאו אינו צריך עכ"ל:

(5!) רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה ח

אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב, ד אשה אינה צריכה הסיבה, ואם אשה חשובה היא צריכה הסיבה, ובן אצל אביו והשמש בפני רבו צריכין הסיבה, אבל תלמיד בפני רבו אינו מיסב אלא אם כן נתן לו רבו רשות, והסיבת ימין אינה הסיבה, וכן המיסב על ערפו או על פניו אין זו הסיבה, ואימתי צריכין הסיבה ה בשעת אכילת כזית מצה ובשתיית ארבעה כוסות האלו, ושאר אכילתו ושתייתו אם היסב הרי זה משובח ואם לאו אינו צריך.